

Půjčuj, rozmnožuj,
rozšiřuj!

SRPEN

1995

OBSAH

Co je to víra?	1
Kdo hledá Boha v mládí	4
O Božím zjevení	5
Může sbor podnikat?	6
Křesťané a bohatství	8
Drobný souhrn etické moudrosti	9
Z dopisů čtenářů	10
Ateisté a teistická evoluce	16
Pomozte nám prosím	19
Jak vědecky mlčet	20
O vzniku evoluční novinky	20
Velký třesk	23
Poslední dny stvoření	25

CO JE TO VÍRA?

Jednou se učitel náboženství zeptal malého žáka: "Co je to víra?" Chlapec odpověděl: "Víra znamená věřit něčemu, co není pravda."

Překvapilo by nás, kolik dospělých, vážených a uznávaných osobností přijalo podobnou představu o víře. Takovéto prohlášení ukazuje paradox typický pro dnešní intelektuální, teologickou a nábožensky založenou společnost, obzvláště je-li chápáno tak, že

se něco stane pravdou teprve tehdy, když tomu člověk uvěří. Jen malý názorný příklad:

Reverend Anthony Freeman, farář ve Stapelfordu v západním Sussexu, napsal knihu, ze které vyplývá, že Freeman nevěří, že existuje Stvořitel, že Bůh je trojjediný, že Ježíš Kristus je Syn Boží, který zemřel za naše hříchy, prostě nevěří, že "tam někde nahoře někdo je". Toto prohlášení vyvolalo rozruch i disciplinární řízení. Asi stovka anglikánských teologů se postavila na jeho stranu a vikář cambridžského St. Jame-se veřejně prohlásil, že Freeman představuje názory dnešních členů sborů. (The Evangelical Times, září 1994)

Ten, kdo popírá či zpochybňuje Ježíšovo Božství, jeho panenské početí, ukřižování a zmrtvýchvstání, a většina těch, kteří mají o pravdivosti Bible pochyby, mohou sami sebe stále považovat za křesťany, ale jejich skutečný postoj by lépe vyjadřovalo členství v organizacích s názvy jako např. *Náboženští badatelé, Církev uceleného světového názoru, Společenství duchovní obrody* nebo *Jednota korigující věrohodnost Bible*. Biblické komise zkoumají Písmo prý historicko-kritickou metodou. Varují před jednostrannými výklady a jejich humanitně vědecký přístup k Bibli používá sociologickou, kulturně-antropologickou, psychologickou a psychoanalytickou interpretaci. Aplikuje i lingvistické, literární a společensko-kulturní historické metody. Nakonec vše okořeněno špetkou tradice a etnického folklóru. Řada církevních prohlášení označuje věřící, kteří lpí na věrohodnosti Bible za úzkoprsé fundamentalisty. Smysl Písma rozdělují na "doslovný, duchovní a

2 ZÁPAS O DUŠI

plný". Někteří zastánci křesťanství nemají dostatečně hluboké teologické ani vědecké znalosti, a proto se důležitým otázkám raději vyhýbají. Přesto je často jejich hlas slyšet nad všechny ostatní. Většina lidí získává své znalosti o křesťanství všude jinde, jen ne v Bibli. Svoji nemalou úlohu hraje tradice a samotná zkušenost s křesťany. Někteří křesťané mají více zápalu pro věc než moudrosti či lásky k bližnímu. Proto se stává, že věřící jsou považováni za podivíny nebo za intelektuální a vědecké nedouky.

Ten, kdo byl v úzkém styku s křesťany a biblickým křesťanstvím, může bez váhání prohlásit, že evangelium Ježíše Krista ob stojí ve světle světských i osvícených kritiků. Málokdo si uvědomuje, že křesťanské vyznání náleží většinou těm, kteří rozumem přijali věrohodnost Písma a vírou Pána Ježíše Krista za svého osobního Spasitele. Musíme si plně uvědomit, že autorita Bible, která tvoří základ našeho postoje, je napadána s drtivou silou. Možná, že vy sami jste se ve svém úzkém okruhu známých nesetkali s takovým bojovným odporem, ale ve vědeckých a výchovných kruzích zuří neúnavný boj. Dnes, víc než kdy jindy, je biblická víra společensky, intelektuálně, teologicky a vědecky zpochybňována. Bývaly doby, kdy osobní svědectví spolu s výběrem vhodných veršů z Písma přivedly mnohé k víře v Krista, ale tento způsob už většinou ztratil účinnost. Těm, kdo o křesťanství jen zavádili, nevyvrátí nadšený přednes verše z Jana 3:16 nebo veřejné vyvolávání "Bůh tě miluje!" na městských prostranstvích "intelektuální" námitky, které v sobě nosí. Evangelizace bez síly a autority Bible je jako házení hrachu na stěnu. Rozhodně nepodceňujeme moc jednotlivých veršů Božího slova, ale kdo pomine ucelené působení mocné autority Bible, přinese slabé a neúčinné působení.

Neklid a nepokoj v duši každému dosvědčuje Boží přítomnost. Je pravdou, že hledání víry je dnes obtížnější. Vzdělávací ústavy všech stupňů se přímo vyžívají ve snaze napadnout víru intelektuálně i "vědecky". Na první pohled by se zdálo, že dnešní vzdělávatelé objevili nějaké nové důkazy, které křesťanství jednou a provždy znemožní, ale není tomu tak. Bůh se nedá dokázat, ale také Ho nelze vyhladit z vědomí a srdcí minulých i přítomných generací. Jen po zvážení všech faktů, především po posouzení dokonalého systému a vzájemné závislosti živé a neživé přírody, můžeme volit mezi vírou v náhodný vznik života, nebo připustit existenci vyšší inteligence - Stvořitele. Žáci, studenti i učitelé jsou vystaveni jednostrannému učení, aniž by kdy uvažovali o jiné možnosti. Je na křesťanech, aby byli připraveni zodpovědět otázky o vzniku světa a minulosti i budoucnosti lidstva stejně dobře a ještě lépe než učitelé různých ideologií. Křesťané si nemohou dovolit opomenout pravdu, kterou hlásal apoštol Pavel:

◆ *Přirozený člověk nepřijímá věci Božího Ducha, protože jsou mu bláznovstvím. (1 Kor. 2:14)*

Po mnoha zkušenostech docházíme k závěru, že teprve rozumné a logické vysvětlení otevře dveře porozumění. Petr nás napomíná:

◆ *Buďte vždy připraveni dát odpověď každému, kdo by vás vyslyšel o naději, kterou máte, ale čiňte to s tichostí a s uctivostí. (1 Pt. 3:15-16)*

Evangelizace není pouhá technika nebo naučená metoda opakování biblických veršů. Prvním krokem úspěšné komunikace věřícího člověka s nevěřícím je možnost rozumného dialogu dříve než přistoupíme k biblickým citátům. Následující verš může dosáhnout pravého opaku, není-li člověk řádně připraven. Nemůžeme stát evangelium od začátku:

- ◆ *Neboť Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný. (Jan 3:16)*

Pomyšlení, že by milující otec obětoval svého syna a dovolil jeho zabití, je pro většinu lidí přímo hrozné a odpudivé. Vmetou vám do tváře, že je pro ně nepřijatelné, aby za jakýkoliv čin byl trestán někdo jiný než viník sám. Svět-sky smýšlející člověk neví, proč by odplatou za hřích měla být smrt. Lidé si všeobecně myslí, že trest smrti uplatňují pouze diktatury a podivné režimy, které demokracií zrovna neoplyvají. Věří, že "civilizovaný svět" by se nikdy nesnížil k takovému barbarství, jakým je trest smrti, ani pro vrahy, natož vyhrožovat smrtí obyčejným hříšníkům. Povíme-li někomu, že Pán Ježíš Kristus dobrovolně zemřel za naše hříchy, nepochopí smysl této oběti. Milující a spravedlivý Bůh by podle nich sám zasáhl, aby svého Syna ochránil před jeho vlastní nerozumností. Obraty "tak praví Hospodin" nebo "Bůh mi řekl" pro nevěřící neznamenají vůbec nic.

Podle statistik účinnosti různých evangelizačních metod, nejvíce lidí přijme víru na základě osobního přátelského příkladu. Nejméně oslovených lidí uvěří během hromadného náboru do nebe, na masových evangelizacích. Písmo říká: **ziskávejte mi učedníky... a učte je.** Jenom získávat učedníky je polovina Božího příkazu. Duchovní péče evangelistů, stejně jako rodičovství, nekončí oslovením posluchače, nebo vystavením rodného listu. Je pravda, že mnozí hledající mohou přijít v touze odevzdat svůj život Kristu, ale protože se jim nemá kdo osobně věnovat, brzy na svoji touhu zapomenou. Opravdová a účinná evangelizace je dlouhodobé budování bratrského vztahu k jednotlivcům. Statisticky přivádět "na svět" nové věřící a nechat je napospas sobě samým způsobuje

mnohé škody. Na povrchně oslovené číhá všude nebezpečí. Řada z nich jsou jako uměle oplodněná vajíčka, která pokud nejsou vsazena do místního sboru, zahynou. Mimo církev živoří duchovní sirotci a bezdomovci. Jejich duchovní strádání a smrt je přímým důsledkem naší zbrklosti.

Křesťané zapomínají, že právě Boží slovo dává rozumu čestné místo. Proto je třeba nejdříve zavázat věrohodnost nejen Bible, ale každého učení. Lidé často neberou evangelium vážně jen proto, že jim je nikdo nepodal přesvědčivě, ale jenom citově a dogmaticky. Víra v Boha nemá nic společného se stupněm inteligence, ale vždy se jedná o morální postoj. Rozdíl nevěří a stavu myslí, ale ve stavu vůle. Každého jistě napadne otázka: "Proč mnozí lidé odmítají křesťanství?" Vzdělaní lidé odmítají víru ze stejného důvodu, jako lidé nevdělaní, prostě se nechťejí změnit. Avšak víra zahrnuje víc než morální nebo intelektuální cvičení.

Tvrdí-li někdo, že našel pokoj myslí nebo úplně uspokojující zážitek v jiné než křesťanské víře, je našim úkolem upozornit, že existuje také falešný pokoj, který je založen na omylu. Mnozí hledají smysl života v učení Nového věku, které přináší duchovní i citový klid prostřednictvím víry ve vlastní JÁ, které je prý v dokonalé harmonii s přírodou i vesmírem, ale Bůh říká:

- ◆ *Dát se vést sobectvím znamená smrt, dát se vést Duchem je život a pokoj. Soustředění na sebe je Bohu nepřátelské, neboť se nechce ani nemůže podřítit Božímu zákonu. (Římanům 8:6,7)*

Byly doby, že skoro každý považoval Bibli za dobrou knihu a vážil si jí, i když se podle ní neřídil. Dnes je situace jiná. Milióny lidí jsou systematicky vychovávány k pochybám o dokonalosti Bible dokonce i samotnou církví a jsou naočkování proti všemu, co křesťanství představuje.

4 ZÁPAS O DUŠI

Dalším důvodem je neochota církve odpovídat na otázky a používat Písmo v jeho celistvosti. Okleštěná Bible neodstraní intelektuální problémy, které musí být uspokojivě zodpovězeny nejen skeptikům. Teprve potřeba nápravy v životě jedince může vést k obrácení a k víře. Bez Božího Ducha se nedostaví obvinění z hříchu, bez vědomí hříchu nepřijde touha po odpuštění.

Je pravda, že věřící nemá odpověď na každou otázku, ale rozhodně má víc odpovědí a naděje než nevěřící. Křesťan chápe, proč lidé jednají tak, jak jednají. Ví, proč jsou kolem nás války, zločin a nevěra. Přesto nepropadá beznaději, i když vidí nezadržitelný proud hříchu, vedoucí k sociální neukázněnosti a společenskému chaosu. Svě obavy vyjadřují ekologové, ekonomové, lékaři, prognostici, statistici, filozofové i intelektuálové. Téměř všichni si uvědomují, že lidstvo stojí na pokraji sebezničení. Mimo ně stojí hrstka věřících, kteří si uvědomují, že mimo Krista leží jenom beznaděj. V sobě najde lidstvo jen nepokoj, ale v Kristu může najít řadu odpovědí, které nám nedá žádná moudrost světa. Křesťan se modlí ve víře, protože ví, že Ten, s nímž má intimní společenství, odpovídá na jeho modlitby. Ví, že znovuzrození existuje, protože se sám znovuzrodil. Písmo říká:

- ◆ *Okuste a uzříte, že Hospodin je dobrý. Blaze muži, který se utíká k němu. (Žalm 34:9)*

Kdo rozumově přijme mnohé důkazy o existenci Stvořitele a o Kristově zmrtvýchvstání, nebude pochybovat o nesmrtelnosti duše a dovolí svému Spasiteli, aby vstoupil do jeho srdce a zachránil ho pro věčný život ve společenství s Bohem. -J. D. J. -

Nehledej učení - hledej Učitele
Nehledej potěšení - hledej Utěšitele
Nehledej přítele - hledej Otce

KDO HLEDÁ BOHA V MLÁDÍ

- ◆ *Já miluji ty, kdo milují mne, a kdo mě za úsvitu hledají, naleznou mne. (Přísloví 8:17)*
- ◆ *Dobrotivá ruka našeho Boha je nade všemi, kdo ho hledají, ale jeho moc a hněv je proti všem, kdo ho opouštějí. (Ezdráš 8:22)*

V obrovském přednáškovém sále v Los Angeles bylo shromážděno více než 10 000 lidí. Známy evangelista D. L. Moody náhle přerušil svou přednášku a řekl: "Prosím, aby z posluchačů vstal každý, kdo je křesťan, tedy ten, kdo skutečně ví, že náleží Kristu. Zůstaňte prosím stát tak dlouho, aby mohli pomocníci v sále zjistit přibližný počet!" Zvedla se asi polovina lidí. Moody pokračoval: "Nyní bych prosil, aby se posadil každý, kdo se stal křesťanem před 15. rokem svého života." Více než polovina stojících se posadila. Nato řekl: "Kolik z vás, kteří dosud stojíte, přijalo Krista za svého Pána před 20. rokem svého věku?" Opět usedla více než polovina oslovených. Evangelista pokračoval v 10-letých odstupech: "Ať se posadí všichni, kteří našli Pána dříve než jim bylo 30 let!" Usedli další. "Všichni, kteří došli k živé víře dříve, než jim bylo 40 let, ať se prosím posadí!" Několik málo se posadilo. A když se došlo k věku 50 let, zbylo jen 20 lidí, kteří v tomto velkém shromáždění zůstali stát. Ač se tato událost stala před mnoha lety, nic se od té doby zásadně nezměnilo. Stále platí: Kdo hledá Boha v mládí, nalézá Ho... Ani jiné slovo Bible, zapsané před více než 2700 lety, neztratilo nic ze své pravdivosti:

- ◆ *Dotazujte se na Hospodina, dokud je možno ho najít, volejte ho, dokud je blízko. (Izajáš 55:6)*

- Dobrá setba, 1995 -

O BOŽÍM ZJEVENÍ

Dnes už nepochybuji o tom, že pokud Adam s Evou doopravdy **historicky** neprošli pádem, pak je spása v Kristu pouze iluzí a špatnou kulturou. Uvěřit, že Genesis přináší pravou zprávu o původu člověka, představuje však většinou určitý proces, a otázek kolem původu a věrohodnosti Bible nikdy není málo. Člověk je totiž nejprve zaskočen zjištěním, že prakticky celý svět svorně připouští svůj původ z opice. Potom objeví, že i on sám je veskrze prolezlý evolucionismem. Odebírá sice Zápas o duši, kde ho -pst- ubezpečuje, že nemusí pohřbít svůj intelekt, pokud věří v kreaci. Navštěvuje další přednášky a čte publikace na stejné téma, ale stále mu chybí jistota. **Nemám-li jistotu, nemohu plavat proti proudu.** A pak se něco stane. Nic dramatického, jdete z práce pěší zónou středem města a míjíte lidi a najednou vnímáte, že jsou stvoření, a to i přes stopy hříchu a pádu, které jsou vepsány do jejich fyziognomie. Tento malý osobní zázrak se jmenuje Boží zjevení. Stejným způsobem jsme i uvěřili, nejprve jsme sice něco slyšeli nebo četli, ale Bůh zjevil to, čemu bychom nedokázali uvěřit jinak než Božím zásahem, protože věci nebeské jsou z pozemské perspektivy viděny jako bláznovství.

Je to rozhodně vždycky Boží svědectví, kterým člověk poznává Boha jako Spasitele nebo Stvořitele. Lidem v tomto ohledu není možno věřit. Dokonce ani ne křesťanům, které znáte nebo milujete. **Svědectví Boží skrze Ducha svatého je velkou nadějí pro dvě skupiny váhavých a nepevných.** Do první skupiny patří teističtí evolucionisté, druhou tvoří povrchní fundamentalisté, kteří svůj názor přijali ne z Boží, nýbrž pouze z lidské ruky, a když trochu zafouká, tak se jim celá stavba sesype. Obě skupiny mají na-

dějí, pokud v nich působí Boží život a pokud se mohou připojit k poznámce apoštola Pavla adresované do Korintu:

♦ **Jestliže se někdo domnívá, že něco poznal, nepoznal ještě tak, jak je třeba poznat.** (1 Kor. 8:2).

Žijeme v riskantním století. Mnoho informací vyvolává potřebu jednoduchých polopravd uspokojujících náš padlý rozum. Tihneme k černobílému způsobu uvažování. Vydáváme se manipulaci, relativismu a často se ptáme zklamaně jako Pilát: "Co je pravda?" Rodiče mají strach o své děti a říkají jim, nikomu nevěř. Taky se držím tohoto hesla a věřím jenom Bohu. Je to možná zdánlivě míhavé, iracionální, existenciální a bez nějakého opěrného bodu. Bible však říká, že opěrný bod je v nebi. Je to člověk Ježíš Kristus (1 Tim. 2:5), kromě něho není jiného prostředníka. Nejsem tudíž povinován lidem, abych jim zobal z ruky a přijímal jejich náhledy. Být v Boží moci totiž znamená být tažen ven přes hradby rozdělení, které byly přece zbořeny (Ef. 2:14).

Zjevení do našich životů přichází zpravidla pomalu. Duch svatý je sice schopen působit rychle, my však často nejsme schopni rychle spolupracovat. Místní shromáždění církve můžeme přirovnat k takové čekárně. Čekáme jeden na druhého. Ti rychlejší a nervóznější mohou přemýšlet, jestli nepospíchají zbytečně, a ti pomalejší jsou nuceni zvážít, zdali vůbec něco očekávají. Ale Církev patří Pánu, ne nám. Každý, kdo zaklepe, je uvítán ve slávě a moci, ne staršími sboru. Zjev Pána Církve je milostný a z člověka padá celá opičí minulost. V Božích očích je to chvíle, pro nás celý život.

- M. S. -

VYVRACET LEŽ JE MÁLO - JE TŘEBA VÍCE SE NAVRACET K PRAVDĚ.

- Křesťanské Aforismy, P. Kosorin -

MŮŽE SBOR PODNIKAT?

Tuto otázku občas zaslechneme. Někdy je nám položena přímo, někdy si tázající sami hned dávají odpověď, někteří kladnou, jiní zápornou. Z pohledu našich zkušeností můžeme říci, že obojí odpověď je správná. Záleží totiž na okolnostech, pohnutkách, aktivitě sboru a druhu podnikání. I my tedy odpovídáme na otázku uvedenou v záhlaví tohoto článku "ano i ne".

Ve světě je možné se setkat s tím, že některé křesťanské sbory mají knihkupectví nebo tiskárnu, nealkoholickou restauraci, kavárnu, hotel, ubytovnu, školu, sportovní areál, půjčovnu aut, prodej staršího šatstva, distribuční centrum, nakladatelství, vydavatelství, televizní či rozhlasovou stanici (nebo obojí) a zřejmě i jiné.

Zvláštním typem podnikání je podnikání v charitativní sféře. Součástí charitativní činnosti, která se při některých sborech koná, je totiž pracovní terapie v řemeslnických dílnách, v zemědělství nebo v jiné výrobní či obchodní sféře. Takto vzniká danému sboru zisk a sbor je vlastně podnikatelem. Je ovšem fakt, že řada křesťanských charitativních organizací je nadcírkvevních nebo mimosborových. Nebo jsou jako takové alespoň založeny. Stává se ovšem, že při některé takovéto organizaci postupně vznikne sbor, takže pak i tento sbor je spojen s podnikáním.

Zcela běžný způsob podnikání, který realizuje řada sborů u nás, je známý jak z dob první republiky, tak z hluboké totality, a samozřejmě tím více dnes: je to pronájem bytových a nebytových prostor. Protože však nikdo nestojí za pultem ani nepracuje v nějaké sborové dílně, a zisky - většínou nevelké - putují do sborové pokladny tiše, nikoho ani nenapadne, že by tato činnost, která také vydělává peníze, byla neslučitelná s posláním církve.

A právě zde jsme u často diskutovaného problému: **"Jaké je hlavní poslání církve?"** Boží Syn to vyjádřil takto:

♦ *Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky... a učte je, aby zachovávali všechno, co jsem vám přikázal. (Mt 28,19-20).*

Zde jsou uvedeny dva úkoly Kristovy církve:

1. Získávání učedníků, to jest misie a evangelizace.
2. Vyučování učedníků, to jest vzdělávání a výchova podle Božího slova.

To jsou úkoly hlavní, nikoli však jediné. Ježíšovi učedníci viděli, že jejich Mistr nejen získává a vychovává učedníky, ale má také láskyplný, aktivní vztah k chudým, nemocným a trpícím. A tak mnozí křesťané uviděli ve svém Spasiteli vzor v praktické službě. A byli to právě oni, kdo se hned v počátcích (Skutky 6. kap.) ujal sociálně slabších vrstev. A byli to právě křesťané, kdo později zakládali útulky, nemocnice a ústavy.

A tady jsme u našeho problému: tato sociální (charitativní, diakonská) práce vyžaduje, právě tak jako práce misijní (!) a vzdělávací, nesmírné množství peněžních prostředků. Je třeba mít budovy, kde se daná činnost koná. Je tedy zapotřebí obrovské sumy k jejich zakoupení či postavení a zařízením. Dále je třeba mít dostatečné fondy ke krytí mzdových nákladů sociálních pracovníků. A pak je třeba mít velký a hlavně trvalý přísun peněz na provoz a další rozvoj. A tu se dotýkáme samého jádra věci a našeho tématu. Kde vzít prostředky na tuto činnost?

První sbor v Jeruzalémě měl rychle vzniklou velkou členskou základnu, která diakonskou práci finančně zajistila svými příspěvky. Bylo to však jen dočasné. Současné jihokorejské sbory jsou obrovské, desetitisícové. Ty také

dokáží ze svých sbírek leccos financovat. Na Západě, kde je rozvinutý kapitalismus, se mezi velkými podnikateli najdou křesťané sponzoři, kteří menšími či většími částkami přispívají na charitativní práci. Ale jak to dělat v našich podmínkách, kde žádné křesťanské sponzory nemáme a žebrať nemíníme? Navíc se ještě na jedné straně v některých církvích horuje proti podnikání, na druhé straně "mladí" křesťanští podnikatelé svoji činnost teprve rozjiždějí, často na úkor rodinného a sborového života a vlastního zdraví. A co je nutné si uvědomit, je to, že většina z nich nemůže ještě nic financovat, protože první léta se podnikatel vždycky jen zařizuje. A pokud jsou u nás multimilionáři, tak to jsou většinou bezbožníci, kterým péče o nuzné na srdci příliš neleží. Pokud by tomu tak nebylo, už by to muselo být někde vidět.

Při zvážení všech těchto aspektů jsme se v našem sboru hned po revoluci rozhodli, že si budeme na misijní a charitativní práci vydělávat sami. Tehdy jsme - i z misijních důvodů - zvolili knihkupectví. Je pravda, že ani knihkupectví nemůže být sborové v tom smyslu, že by v něm prodávali všichni členové sboru "na střídačku". Je však možné, aby se domluvílo několik členů a založilo knihkupectví nebo jiný obchodní či výrobní podnik. V každém takovém křesťanském podniku je však nutno dodržovat všechny státní zákony a také (!) způsoby tzv. kapitalistického podnikání. Ty však musí být čisté.

Dále musí mít vedení této sborové oblasti na vědomí cíl, pro který tato výdělečná činnost vznikla, tedy že po odečtení všech nákladů půjde čistý zisk na zamýšlenou charitativní a misijní práci. To tedy znamená, že při takovémto křesťanském podnikání nemůže dojít k tomu, že by se jedinec obohatoval. Navíc je všechno účetnictví pod státní kontrolou. Nevěřte tedy hlasům,

kteří říkají, že se u nás někdo obohacuje. Účetnictví u nás je od počátku průhledné!

Přiznáváme, že nechceme zůstat jen u tohoto druhu podnikání. Protože potřebujeme zajistit finančně provoz na Hladné, chceme tam zřídit truhlářskou dílnu. Je fakt, že tam, kde se pracuje, rostou hmotné statky. Roste počet domů i jejich zařízení. A to - žel - často vzbuzuje závist, někdy vyjadřovanou slovy: "Církev přece žádný majetek mít nemá!" My k tomu dodáváme: "Ale má!". To, co potřebuje ke službě, mít musí. Co však mít nemusí, jsou honosné chrámy a modlitebny. Dá se žít i s prostými modlitebnami nebo se dokonce lze shromažďovat po domech a v pronajatých prostorách. Je bibličtější mít svoji modlitebnu skrovnou nebo žádnou, ale mít přítom řadu služebních zařízení než naopak.

Neříkáme, že náš finanční model misijní a charitativní práce je jediný. Neříkáme také, že podnikání v Elim je věčné. Najde-li se jiný způsob financování, rádi jej přijmeme. Bojíme se však toho, že i v nás jsou někde hluboko v duši sklony k tomu ležet na pohodlné "sborové pohovce", kritizovat ty, kdo něco dělají, a natahovat ruku s prosbou o dary. Proto s vlastní leností bojujeme, tvrdě pracujeme a doufáme, že to tak bude i nadále. A zatím vidíme, že se nám tento náš model osvědčuje a Pán Bůh se k němu přiznává. Nakonec nám dovolte dvě otázky:

1. Neměly by křesťanské sbory uvažovat o rozšíření své misijní a charitativní práce?
 2. Nestálo by za to začít přemýšlet již dnes, jak se za čas sbory vyrovnají s tím čemu se říká "samofinancování církvi"?
- ♦ Pavel ... zůstal u nich a pracoval s nimi - dělali stany. Každou sobotu mluvil v synagóze ... (Skutky 18:3-4)

- Pavel Hojka -

KŘESŤANSTVÍ A BOHATSTVÍ SI MOHOU ROZUMĚT

Ten největší dluh mají křesťanští myslitelé vůči klíčovému instrumentu otevřené společnosti - penězům. Bohatství musí sloužit vyšším cílům.

Vstupoval jsem do politiky po třicetileté klauzúře, kdy jsem pracoval v ústavu Akademie věd. Zabýval jsem se ekonomikou a přitom také studoval teologii. Z této klauzury jsem vyšel do politiky s hlubokým předsevzetím, že křesťanství poskytuje nejlepší základy pro ekonomickou reformu v České republice.

Dluh teologů

Zároveň jsem pocítoval velkou lítost nad tím, že v moderní teologii převažují tóny, které svědčí o hlubokém nepochopení moderní společnosti. Spisy mnoha současných moderních teologů se jen hemží útoky na peníze, na bohatství, jako by bylo zdrojem všeho zla ve společnosti. Naší největší chybou jako křesťanů je, že jsme se vzdali nároku na univerzalizmus a nechali se zatlačit do pouhé dobročinnosti.

Cítím zde veliký dluh evangelické teologie, která se nevyrovnala a neměla vyrovnat s faktem, že už nežijeme v malé uzavřené společnosti, ale ve velkém otevřeném světě. Dobrovolně jsme tedy vyklidili pole materialistickým ideologiím, které ovládly myšlení našich bližních. Působí chaos v myšlení, protože už není žádná jednotící myšlenka, která by společnost spojovala. A přitom nikdo jiný než křesťané nemůže lépe porozumět dvěma věcem, které jsou pro život dobré společnosti nepostradatelné.

Tou první je jasné vědomí nezbytnosti řádu a pravidel, které nepocházejí z dílny žádné lidské autority, pravidel, která jsou nám dána, zjevena. Jádrem

těchto pravidel je samozřejmě desatero, jež vlastně vymezuje zónu svobodného jednání lidí. Toto pojetí řádu je základem liberální ekonomie, ale hluboké porozumění a duchovní rozměr mu mohou dát jen křesťané.

Druhým takovým velkým společenským problémem, bez jehož pochopení a vtělení do hospodářského systému nemůže existovat dobrá společnost, je časový horizont. Dennodenně slyšíme stížnosti na to, že lidé jsou vedeni snahou o rychlé zbohatnutí, což samozřejmě není dobré a má být kritizováno. A zase, nikdo neví lépe než křesťan, jak to s časovým horizontem je. Křesťan ví, že jeho život je plný nákladů, celý život pracuje tak, aby pravá odměna, výnos, přišel až po jeho smrti. A paradoxně pouze při tomto vidění času se mohou dostavit i krátkodobé požitky, zisky, příjemné stránky života.

Klíčový instrument

Myslím si, že největší dluh mají křesťanští myslitelé a teologové vůči klíčovému instrumentu otevřené společnosti - a to jsou peníze. Peníze sklidily obrovskou kritiku ze strany křesťansky orientovaných lidí - jako by ony mohly za všechny neduhy moderní společnosti. Řekl bych, že je to vůbec nejhrubší chyba, které se my křesťané dopouštíme při přemýšlení o moderním světě. Život bez peněz je možný pouze v malých uzavřených společnostech. Takovému odmítání peněz je odmítání velké otevřené společnosti a volání po malých uzavřených komunitách.

Jestliže se křesťanská teologie nevyrovná s problematikou peněz, bude se stále vzdalovat moderní společnosti, bude jí stále méně rozumět a bude mít stále problémy s tím, že jsme okrajová skupina lidí, která nemá moderní společnosti co říci. To je nejhrubší chyba, děsím se toho, protože to má katastrofální důsledky pro moderní společnost. Naše přítomnost v moder-

ní společnosti se tím redukuje, minimalizuje a sami dobrovolně vyklízíme pole.

Rozumím tomu, co nás intuitivně citově poutá a vábí na životě v malé společnosti, kde peníze skutečně nejsou třeba. V této společnosti je možné rozlišovat potřeby jednotlivých lidí, znát jejich silné a slabé stránky. Každý skutek je přímo viditelný a to jsou věci, které nás citově uspokojují a intuitivně bychom si přáli, aby celý svět byl takový, aby silnému bylo naloženo více, slabému bylo pomozeno, aby každý dostal to, co potřebuje. Ale bohužel v takové společnosti nežijeme, naše společnost je úplně jiná.

Starost o neznámého

Za bližního máme tendenci považovat někoho, koho známe, komu potřebujeme pomoci, známe jeho potřeby, problémy v rodině, na pracovišti. Ale ve velké otevřené společnosti je naším bližním člověk, kterého jsme nikdy neviděli a nikdy neuvidíme, vůbec ho neznáme, ale přesto jako křesťané máme k němu povinnosti a musíme ho zařadit do našeho světa. Dokonce bych chtěl velmi silně zdůraznit, že starost o toho, koho neznám a nikdy nepocítím radost z toho, že jsem mu pomohl, musí být mou prvořadou starostí, protože těchto lidí je nekonečně více než těch, které mám šanci znát.

A je-li tomu tak, že do svého obzoru musím zahrnout bližního, kterého neznám, musím se smířit s tím, že informace o jeho potřebách budou velmi abstraktní a nebudou tak barvitě jako informace o bližních, s nimiž bydlíme v jednom domě, ulici nebo jsme ve sboru. Touto abstraktní informací není nic jiného než peněžní informace - cena.

Proto jsem přesvědčen, že místo křesťanů v moderní společnosti a jejich větší vliv, který bychom si přáli mít, musí jít přes pochopení základních mechanismů, které se vytvořily v mo-

derní společnosti. A hlavně si musíme uvědomit, že toto pojivo moderní společnosti, jímž jsou peníze a ceny, není nic, co by bylo proti duchu křesťanství, naopak je to v duchu těch nejlepších křesťanských tradic. Jde o to, že bohatství musí sloužit, musí být druhé, musí sloužit vyšším cílům.

- TOMÁŠ JEŽEK, poslanec Parlamentu ČR, *Hospodářské noviny* 3. března 1995, přetištěni povoleno.

DROBNÝ SOUHRN ETICKÉ MOUDROSTI.

1. Nežádej si všeho, co vidíš.
2. Nevěř všemu, co slyšíš.
3. Neříkej všem, co víš. A budeš moudrý.
4. Nedělej všechno, co můžeš.
5. Nebuď důvěrný se všemi, s nimiž se náhodou seznámíš.
6. Věř, ale věz, komu.
7. Co tam, to tam, s tím si hlavy nelam.
8. Co bylo, tím se nevyrušuj a nemuč.
9. Oči měj vpředu, ne na patách.
10. Nedělej, co je uděláno, nýbrž co se má udělat.

Především ať jsou všichni vyučováni chápat, rozvažovat a mít před očima cíl svého života, proč se narodili a kam směřují. **Neboť žít a nevědět, proč žiješ, znamená žít tak, jako žije moucha nebo kopřiva; těm je také dáno žít a žít se.**

Lidský život má být přemýšlivý, obcovací a činný poněvadž člověk je nadán rozumem, řečí a schopností jednat. Ať se tedy učí přemýšlet o Bohu a o tom, co se týká Boha. A obcovat dobře s Bohem i s lidmi. A vždy činit něco, co je důstojné Boha.

- Jan Amos Komenský - *Pampaedia* -

KRESLENOU PŘÍLOHU
ČASOPISU VYJMĚTE,
KOPÍRUJTE A ROZŠÍŘUJTE

Z DOPISŮ ČTENÁŘŮ

☒ Mobilizace, výjimečný stav

Jak hrozná slova! Proč na ně tak reagují? Proč na mne tak působí, když vím, že bitvy jsou někde daleko v pralese? To je proto, že kdysi, před víc jak půl stoletím, tatáž slova ukončila moje krásné, radostné, bezstarostné a svobodné mládí. Jako dnes se mi vybavuje ten sychravý podvečer, kdy prodavači večerníku vyvolávali: "Mobilizace, stanné právo vyhlášeno!". Popadla mě hrůza, a to jsem ještě nevěděla, co nás čeká. Tehdy mi bylo necelých čtrnáct let. Po celá ta léta jsem se snažila na to vše zapomenout a teď je to tu znovu.

Kdo měl právo tak bezohledně zakončit moje krásné dětství a dětství tisíců jiných dětí a dokonce připravit o život milióny nevinných? Kdo má právo dnes vytrhnout děti z jejich domova, i když jejich domov je jen bambusový domeček na čtyřech kůlech? Můžete se dívat na vystrašené oči dětí, tulících se v koutku cizího místa v cizím městě bez toho, aby Vaše srdce trpělo? Co ty děti věděly včera o tom, co je to evakuace? Co věděly včera o tom, kolik toho vytrpí, že tatínek bude ležet zraněný v nemocnici, maminka za ním pojedje a jedenáctiletá holčička bude mít najednou na starosti svých pět mladších sourozenců?

Zde v Quitu, hlavním městě, se zdá, že se kromě maličkostí v porovnání s tím, co se děje na hranicích, nic nezměnilo. Vybírají se peníze na "civilní obranu", takže evakuovaní nemají nedostatek. Budeme platit daně za auta. Jediný podnik, který je přetížen, je ten, který vyrábí vlajky, takže moje vlaječky, které jsem objednala k 20. výročí "Dobré noviny", nejsou hotovy ve slíbeném termínu. Potraviny se prodávají normálně, ale jinak obchod-

POZOR

nové HCJB frekvence:

ráno v 7.00 krátké vlny 12015
(posuv až 12030) kHz
nebo 15540 ssb (19 a 25m)
večer ve 20.00 15520 kHz - 19m
Napište si o výroční vlaječku.

níci nemohou splácet dluhy, protože v obchodech je mrtvo. Vláda zabrala rádiové vlny a nikdo neví, na kterých kmitočtech bude HCJB smět vysílat. Doufám, že budete trpěliví a vytrvalí a vždycky si nás na rádiu někde najdete. Je to k neuvěření, ale život jde dál.

Nejpoužívanější hraniční přechod mezi Ekvádorem a Peru je most v městečku Huaquillas. Tam vždycky proudily celý den davy lidí, kteří mezi sebou obchodovali. Od začátku pohraničních nepokojů byl most prázdný. Jednoho dne však bylo uspořádáno zvláštní setkání. Tisíce lidí pod vedením katolických kněží si šlo naproti na kolenou. S modlitbou k Bohu na rtech se objímali jako bratři a společně prosili Pána za to, aby válka skončila. Mnoho lidí na obou stranách prohlašuje: "My nechceme válku. Potřebujeme pracovat, aby se zlepšila životní úroveň a naše země se vyvíjela." Válka stojí oba národy mnoho miliónů. Ve hře je území, které patří Ekvádoru už desítky let a kde se údajně nachází nafta, zlato a dokonce uranová ruda. Národ je válkou sjednocen, takže všichni spolupracují bez ohledu na politickou příslušnost.

Prosím modlete se s námi, aby nás Pán ochránil od všeho zlého a aby tento konflikt brzy skončil. Kéž Pán dá moudrost našemu mírumilovnému a křesťanskému prezidentovi. Doufám, že dříve nežli tuto zprávu obdržíte, bude již opět mír.

Pozdravy Vám zaslíá sestra Fialová
HCJB, Box 17-17-691 Quito, Ekvádor
(únor 1995)

✉ Kdo tříští náš národ?

95/551

... Píšete, že jste dlouholetá posluchačka křesťanského vysílání - což nás velmi těší a následuje věta:

U nás bylo 18 uznávaných ovčínů a mě srdce bolí, co Amerika do našeho 10 milionového národa vřítla ovčínů, ovčínečků a sekt, po r. 1990 ačkoliv zná učení Ježíšovo teprve 500 let od objevení Ameriky Kolumbem. Tříští náš národ ještě víc!

Milá sestro, nerada to říkám, ale podlehla jste jisté formě desinformace. V naší zemi se vždy vyráběl třídní nepřítel a je smutné, že se vyrábí i dnes. Stále musíme hledat někoho, kdo může za naši mizérii. Dávno platí, že největší nepřítel každého jednotlivce je on sám a podobně největší nepřítel národa je jeho vlastní lid. Je smutné, ale nelze dodat jinak, než že největším nepřitelem křesťanství je církev sama. Proto nehledejme ničitele našeho křesťanství nikde jinde než v sobě samých. Zde se musím zastat Ameriky a Američanů, protože dříve ani dnes by bez jejich obětavé pomoci a štědrých darů nevznikla celá řada misijních překladů Bible do desítek jazyků a dialektů. Právě oni přinesli Boží slovo do nejobtížnějších míst naší zeměkoule a řada z nich v cizích zemích přišla o život. V minulosti i dnes nám pomáhají a předávají své zkušenosti. Je pravda, že u nás nejsou lidožrouti, neřadí zde malárie, ale zápas o duše není bez překážek a nebezpečné nástrahy číhají všude. Tito lidé u nás zažili vyšetřování, vazbu, vyhoštění a jiná důrazná varování. Přitom řada Američanů ani neví, kde se nachází Albánie nebo Čechy a Slovensko, ale to je neodradí, aby z lásky k bližnímu nepečovali o duchovní potřeby hladovějícího světa, ať se nachází kde se nachází. Bez jejich

obětavých darů by u nás neexistovalo ani jedno biblické křesťanské vysílání. Dodnes je vysílání TWR a HCJB nejen k nám, ale do mnoha jiných zemí placeno americkými křesťany již více než šedesát let. Kamióny plné Biblí, literatury, traktátů jsou dnes a denně rozdávány tisícům potřebných. Přichází lékařská pomoc, humanitární pomoc, tisíce misionářů, křesťanských lékařů, zdravotníků a jiných odborníků, nekončné zástupy dobrovolníků nezištně dávají svůj čas a schopnosti, aby posloužili cizím lidem. Věřte, že i Amerika má potřeb víc než prostředků, přesto pravidelně a obětavě podporují práci, za kterou nedostanou většinou ani poděkování. Jen my dva, Pavel a Klára Steigerovi, informujeme v Americe a v Kanadě 2500 lidí o tom, co se děje u nás. Právě oni se modlí a finančně podporují křesťanské vysílání a misijní pracovníky. Tito neviditelní služebníci Boží nečekají veřejné uznání, poděkování ani vděk. Ten patří Pánu Bohu, který je k takovým obětem motivuje. Pánu patří díky za to, že nás bez rozdílu národností a obdarování spojuje v jednu rodinu.

Často převládá myšlenka, že oni dávají ze svých přebytků. Nenechte se mýlit. Mnozí dávají pravidelně z mála nebo na mnoho různých účelů. Misijní práci většinou podporují drobní dárci. Kdo dává z mála, dává daleko více než kdokoliv z nás. Problém s bohatými křesťanskými sponzory na které čekáme i u nás, je na celém světě stejný. Je jich totiž nedostatek. I kdyby křesťané dali, vše co mají, a humanisté rozdělili zbytek rovným dílem, ani potom samotné bohatství blahobyt nepřinese. Většina lidí totiž nemá a nehledá dlouhodobý cíl svého života. Přirozený člověk má většinou zájem jen o okamžité uspokojení krátkodobých přání. Pán Ježíš řekl:

◆ *Chudé máte vždycky s sebou, ale mne nemáte vždycky." (Jan 12:8)*

12 ZÁPAS O DUŠI

Kdyby břemeno misijní práce leželo jen na bohatých, všichni chudí by byli ochuzeni ještě více. Byli by připraveni o radost z pomoci bližním. Často zapomínáme, že křesťanská pomoc nejsou pouze peníze, ale každé příložení ruky ke službě. Nehledejme pomoc nikde jinde než u Pána a ve vlastních řadách. Že to jde i u nás vidíte sami. Časopis Zápas o duši existuje protože promlouvá do duší čtenářů. Až bude církev promlouvat do duší a srdcí posluchačů, nebude potřebovat státní dotace ani bohaté sponzory. Místní sbory budou patřit těm, kdo je budují s pomocí Boží vlastním úsilím a obětavostí. Potom i u nás může nastat situace dávno zašlých časů. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.

Jak může Pán přidávat církvím nové členy, když podle zákona naše církve spadají do světské kompetence ministerstva kultury. Církev není folklórní skupina ani ekonomická jednotka. Proč má být církev podřízena světskému ministerstvu, které vydalo zákony, které vznik nezávislých sborů přímo omezují? Církev i stát má obavy z odluky církve od státu. Kdo bude dohlížet na nezávislé církve? Kdo se bude starat o církevní platy? Odpověď je zřejmá.

◆ **Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým potom pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku. Proto vám pravím: Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv?** (Mat 6:24-25)

Co dělá církve proto, aby jí tolik lidí neopouštělo a nepodléhalo zhoubnému učení Nového věku? Co dělá církve proto, aby děti znaly alespoň základy křesťanské věrouky? To jakému učení

kdo uvěřil v dospělosti je jeho osobní zodpovědnost, ale důsledky své volby by měl každý znát. Náš národ se od Boha odvrátil a uvěřil spásným slibům intelektuálů a humanistů. Následky našeho nemoudrého konání nemůžeme svalovat na nikoho jiného než sami na sebe. Dodnes jsme se nevypořádali ani s jedním z těchto prohřešků. Stále nás udivuje všeobecná neochota našeho národa nést zodpovědnost sám za sebe. Každý se chce dobře cítit, mít teplíčko a plný talíř, jen po nás nežádejte žádné oběti.

◆ *On (Ježíš) však odpověděl: "Je psáno: 'Ne jenom chlebem bude člověk živ, ale každým slovem, které vychází z Božích úst.'" (Mat 4:4)*

Ten, kdo našemu národu poskytne vidinu pohodlného života, tomu odveddáme i duši. Komunistické pronásledování křesťanů zřejmě nenapáchalo tolik škod jako duchovní tápání a zhoubné učení, které se u nás šíří díky křesťanskému analfabetismu. Lidé věří v horoskopy a chtějí znát svoji budoucnost. To vše k nám nedovážejí, ani ne financují Američané, ale vychází z našeho domácího prostředí. V rámci církevních snah o přežití a uspokojení každého závazu větru, zůstaly z Božího slova jen prázdné pojmy. I křesťané vyhledávají léčitele, psychotroniky a jiné šarlatány.

Jedním si můžeme být jisti - pokud bude hlavou církve stát a křesťané zůstanou v nevědomosti, takové církvi Bůh nepožehná, i kdyby byla jediná a uznávaná cejým světem. Zatím je církev chudičká, ale často má více zájmu o světské věci než o duchovní. Nebezpečí mamonu a touha po moci se však nevyhýbá ani církvím. Modleme se, aby byl Bůh milostivý a nepotrestal nás. Naše samotná národní identita není zaručena navždy. Klesli jsme tak hluboko, že smilníme tělesně i duchovně s kdekým. Okultní minulost nás provází od kolébky až po hrob. Stačí se podí-

vat do kteréhokoliv knihkupectví, které má oddělení duchovní literatury. Hledáme samé zkratky jak dosáhnout štěstí. Sami už nevíme, jak bychom vymámili pocit uspokojení, abychom jej v zápětí prohráli v hazardních hrátkách o duši. Jímá mě smutek, když vidím jak náš stádní národ naletí na každou hloupost. Všichni se musíme zamyslet. Podobáme se prvotní církvi alespoň v něčem?

- ◆ *Když vešel do chrámu, začal vyhánět ty, kdo tam prodávali, a řekl jim: "Je psáno: Můj dům bude domem modlitby", ale vy jste z něho udělali doupě lupičů." Každý den učil v chrámě; velekněží však a zákoníci i přední mužové z lidu usilovali o to, aby jej zahubili, ale nevěděli, jak by to měli udělat, poněvadž všechn lid mu visel na rtech. (Lukáš 19:45-48)*
- ◆ *Každého dne pobývali svorně v chrámu, po domech lámali chléb a dělali se o jídlo s radostí a s upřímným srdcem. Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse. (Skutky apoštolské 2:46-47)*

- K. S. -

✉ Milý bratře faráři,

chci se pokusit vystihnout, co způsobilo, že po letech služby na tomtéž díle v Božím království, pro které mě komunisté v březnu 1960 pohnali před soud "pro narušování státního dozoru nad církvemi a církevními organizacemi" a v němž Ty celá ta léta stojíš jako představitel viditelné církve, si rozumíme méně než v mládí na těch nezapomenutelných lesních i jiných brigádách Komenského fakulty. Myslím, že příčina tkví hlavně v tom, kde jsme nabyli svého biblického vzdělání. U nás kromě oficiálních teologických fakult ovlivněných modernismem a biblickým kriticismem žádná jiná možnost nebyla. Biblické školy a semináře komunisté

pozavírali. Ve svobodném světě se souběžně vyvíjely Bibli věrné teologické fakulty, biblické školy a semináře, takže volba byla možná. Charakter Biblické školy ve švýcarském Beatenbergu, kde jsem 1949 diplomovala, je možná dán názvem jedné studie dr. Wasserzugové, manželky ředitele a spoluzakladatelky školy: "Gottes Wort ist gottes Wort" (Boží slovo JE Boží slovo). Jednou z podmínek přijetí na tuto školu bylo, že uchazeč přijímá Bibli jako bezpodmínečnou autoritu pro svůj život a službu. Podepsat něco takového pro mě nebyl problém, protože jsem vyrostla v bývalé Jednotě československé (dnešní Církev bratrská), kde mi tehdy nikdo Bibli nezpochybňoval. Stejně však si dobře pamatuji ve svém životě na okamžik, kdy mne skutečnost, že držím v ruce slovo samotného Boha, uchvátila a ohromila tak, jako když jsem se svého času sklonila před Ježíšem jako Božím Synem. Víím, že jako On, ač člověk tímž bídám poddaný jako my, byl jako Boží Syn dokonalý, tak je Bible, Boží slovo v lidské řeči, dokonalá a nemá chyb. Je nám vydaná napospas, jako člověk Ježíš. Můžeme na ni plivat, trhat ji na kusy, "křížovat" a zabíjet. Ale ona po všecy ty věky vždy znova vstává v nové krásě a oslovuje další a další generace a vede je k Bohu. Opravdu je z Ducha a je živá. Myslím, že tak krutě jako Židé s Ježíšem a křesťané s Bibli nezachází žádné náboženství se svými Mesiáši a se svými svatými knihami. Opovaž se něco říci proti Mohamedovi či Koránu a přijdeš o život. Příkladem toho, že nakonec i teologové upsaní historickému kriticismu nacházejí cestu k Božímu slovu v Ježíši a skrze Něho, je dr. Eta Linnemanová:

Od moderní teologie k Ježíši

V knize "Original nebo podvod" (Original oder Falschung, CLV-Verlag, Bielefeld) podává dr. Eta Linnemannová svědectví, které bylo otištěno

14 ZÁPAS O DUŠI

v časopise "Mitternachtsruft" 2/1995.

"Proč odmítáte teologii historického kriticismu?", ptají se mne mnozí. Ráda bych na tuto otázku upřímně odpověděla: toto moje NE odpovídá jasnému ANO mému nádhernému Pánu a Spasiteli Ježíši Kristu a Jeho slavnému vykopení, které i pro mne vydobyl.

Jako žákyně Rudolfa Bultmanna a Ernsta Fuchse, Friedricha Gogartena a Gerharda Ebelinga jsem měla ty nejlepší učitele, které mi moderní teologie mohla nabídnout. Publikovala jsem a už má první kniha byla bestsellerem. Stala jsem se profesorkou teologie a metodiky v rámci výuky náboženství na technice v Braunschweigu. Po habilitaci jsem byla jmenována mimořádnou profesorkou pro Nový zákon na teologické fakultě Filipovy univerzity v Marburgu a jako členka Společnosti pro Nový zákon (Society for New Testament) jsem se účastnila bádání. Mezi svými kolegy jsem získávala čím dál větší uznání.

Zakořeněna v historickém kriticismu, byla jsem pevně přesvědčena, že svou teologickou činností sloužím Bohu a přispívám ke zvěstování evangelia. Pak však, na základě jednotlivých pozorování i z vlastní zkušenosti, jsem musela uznat, že z této "vědecké práce na biblickém textu" neplyne žádná pravda a že tato práce k šíření evangelia nepřispívá. Bylo to tehdy pouze praktické poznání vyrostlé ze zkušenosti, které jsem dále prostě nemohla popírat. Mezitím mi Bůh milostivě dal i teoretické poznání, co tato teologie v podstatě je: **jejím základem není Boží slovo, ale lidské filosofické názory definující pravdu tak, že Boží slovo jako její zdroj vylučují.** Na základě těchto předpokladů není myslitelný Bůh Bible, Stvořitel nebe a země a Otec našeho Spasitele a Pána Ježíše Krista.

Dnes vím, že monopolní charakter a světoširé rozšíření historicko-kritického přístupu k Bibli je Božím soudem (Řím.

1:18 násl.). Bůh ve svém slově předpověděl, že přijde doba, kdy lidé nebudou přijímat zdravé učení, ale budou si vyhledávat učitele podle svých vlastních představ (2 Tim. 4:3), že uvěří mocnému podvodu proto, že nepřijali lásku k pravdě (2 Tes. 2:11). Bůh není mrtvý, ani se nevzdal trůnu. Drží pevně otěže vlády ve své ruce a soudí ty, kdo jej považují za mrtvého nebo staví na roveň modle neschopné udělat cokoliv dobrého či zlého.

Dnes vím, že za své počínající procitání vděčím Boží milosti. Nejdříve jsem však upadla do hluboké deprese, na niž jsem reagovala útekem k televizi a alkoholu. Na podkladě trpkých zkušeností jsem poznala, že "kdo chce zachovat svůj život, ten ho ztratí" (Mat. 10:39). V té době mne Bůh svedl dohromady s živými křesťany, kteří znali svého Spasitele. Naslouchala jsem jejich svědectví o tom, jak Bůh v jejich životě jedná. A nakonec i mne oslovil Bůh prostřednictvím jednoho bratra a díky Boží lásce a milosti jsem směla svůj život vydat Pánu Ježíši. Tak začala radikální změna v mém životě. Pán mě vysvobodil od závislosti na televizi a alkoholu. Prahla jsem po živém Božím slovu a společenství s věřícími, začala jsem jasně rozpoznávat hřích, který jsem do té doby omlouvala, jako hřích. Jasně si vzpomínám na tu jiskřivou radost, kdy se černé opět stalo černým a bílé bílým a přestalo splyvat v nerozpoznatelnou šed.

Asi měsíc poté, co jsem svůj život vydala Pánu Ježíši, směla jsem poznat, že Jeho zaslíbení jsou pravdivá. Naslouchala jsem vyprávění misionáře, který pracoval s Wiclíffovými překladateli Bible v Nepálu. Sdílel nám, že jeho domorodý pomocník se v jeho nepřítomnosti ocitl ve vězení, protože tehdy ještě platil v Nepálu zákaz stát se křesťanem. Řekl nám, co ten mladý křesťan před soudem vypovídal. Protože jsem z vyprávění misionáře tohoto křesťana

znala, bylo mi ihned jasné, že takovou výpověď nemohl mít sám ze sebe. Vzpomněla jsem si na Ježíšova slova z Mk 13:9-11, která jsem do té doby vnímala čistě akademicky, a uvědomila jsem si, že se u tohoto nepálského křesťana naplnila. Jako bleskem mne osvitilo poznání, že Boží zaslíbení jsou skutečná, že Bůh je živý Bůh, který vládne a stojí za svým slovem. Když rozkáže, stane se, když přikáže, postaví se (Z 33:9). Vše, co jsem do té doby slyšela jako osobní svědectví řady křesťanů, se najednou složilo jako stavebnice. UVědomila jsem si tvář v tvář tomu, co Bůh dnes koná, své bláznovství, když jsem tvrdila, že divy popsané v Novém zákoně se nestaly. Zhrozila jsem se, že jsem byla studentům slepým vůdcem slepých.

Asi po měsíci, bez jakéhokoliv podnětu od nějakého člověka, jsem v soukromí svého pokoje stála před rozhodnutím: buď budu nadále Bibli zkoumat svým rozumem, nebo dovolím Duchu svatému, aby ovládl a proměnil mé myšlení. Ujasnilo se mi to na základě slova v Janovi 3:16. Vždyť jsem mezitím poznala jeho pravdivost. To, co Bůh pro mne a pro celý svět vykonal, když vydal Svěho Syna na smrt, bylo teď základem mého života. Nemožila jsem to odsunout jako nezávaznou výpověď více méně gnózi ovlivněného teologického pisatele. **Víra může spočinout jen na závazném Božím zaslíbení, Boží výpovědi.** Teologické výpovědi mají jen akademickou hodnotu. Z Boží milosti jsem pak směla poznat Pána Ježíše Krista jako toho, jehož jméno je nad každé jméno. Směla jsem poznat, že JE Božím synem narozeným z panny, který jako Mesiáš je také pravým člověkem a že Mu takové tituly nepřisoudil žádný člověk. Inspiraci Písma jsem nejdříve poznala a pak i živě zakusila.

Neřekli mi to lidé, ale dosvědčil mi to Duch svatý v mém srdci, že mé

převrácené učení bylo hříchem. Jsem ráda a děkuji Pánu, že mi tento hřích odpustil, protože i za něj umíral na Golgátě. Odtud mé rozhodné NE teologii historického kriticismu. Dnes jako tehdy pokládám za škvár všecko, co jsem učila a napsala před tím, než jsem odevzdala svůj život Pánu Ježíši. Ráda bych využila této příležitosti a poukázala na to, že jsem zavrhla obě své knihy: "Ježíšova podobství..." (Gleichnisse Jesu...) a "Studie k pašijním událostem" (Studien zur Passiongeschichte) včetně všech svých příspěvků do odborných časopisů, sbírek apod. Všecko, co jsem z toho vlastnila, jsem vlastnoručně v roce 1978 hodila do kontejneru na odpady a Vás prosím, pokud něco z toho máte ve své knihovně, udělejte to také.

dr. Eta Linnemannová, prof. v.v.

Láska k pravdě

Snad nejsem příliš daleko od pravdy, tvrdím-li, že se velká část lidí v oboru náboženském nezdokonaluje, samostatně nemyslí, myslit se ani neodvažuje a netroufá si vyslovit své názory a vyvodit případné následky.

Lidé znají Pánbicka, ale neznají Boha. Všude vidíme veliký pokrok, jen ne na poli náboženském. Je to snad proto, že zde byl již nejvyšší vrchol dosažen? Ne, je to proto, že se církev mnohem více starají o získávání nových vyznavačů, o vnější lask a nádheru, nežli o prohloubení náboženského citění. Církev žije ve vzájemné fevnivosti, hádají se o malicherné otázky a nesusoustrědují veškeré své úsilí k tomu, aby mravní zásady vnikly do srdcí lidí a ovlivňovaly je tak, aby byla mravnost samozřejmostí. Dnes je hluboká propast mezi náboženským učením a veřejným životem, neboť lidé považují vnější formality za jádro náboženství a nevědí, že mravní pokrok spočívá na lásce a pravdě.

Karel Orlik, Zápas o zemi zaslíbenou

ATEISTÉ A TEISTICKÁ EVOLUCE

V 38. čísle ZODU jsem obšírněji rozebíral, proč je nemožné sladit teistickou evoluci s biblickým zápisem Božího tvoření - kreací. Křesťan se musí rozhodnout buď pro stvoření a neporušitelnou slávu Božího slova, nebo pro evoluci a porušitelnou "slávu" lidského slova.

Před nedávnem se mi dostaly do rukou materiály, které mi vyrazily dech. Uvědomil jsem si totiž, že ateističtí humanisté, kteří evolucí dýchají, jsou oproti mně nesrovnatelně razantnější v neslučitelnosti Bible a evoluce. Vyplyvá to totiž z jejich myšlenkové celistvosti - integrity. V myšlenkové celistvosti ani nemusí jít o pravdu, vysvětluji to. Myšlenková celistvost humanistických ateistů, jako byli H.G. Wells nebo Thomas Huxley, je ohromující, a smekám před jejich dokonalým pochopením biblického křesťanství. Kéž by většina křesťanů pochopila Bibli do morku kosti tak jako tito ateisté. Prosím vás, čtenáře, abyste posoudili, kdo zná a rozumí lépe učení Bible, zdali tito dva humanističtí ateisté, anebo liberální křesťané a jejich učitelé - teologové?

H.G. Wells († 1946)

Wells měl ohromný vliv na myšlení první poloviny 20. století. Byl také osobním přítelem Karla Čapka. Jeho politické názory byly spíše levicové. Na sklonku života se jeho optimismus začal postupně vytrácet. Předpověděl, že se lidstvo vyhubí, a veškerý vývoj začne znovu od začátku.

Víme, že co se týče knihy Genesis, není nic tak důležité, jako jistota o jejím původu. Všechny pozdější biblické pravdy z ní totiž nějak vycházejí. Jak důležité je dobře vyřešit tento problém, ukázal právě H. G. Wells, když řekl:

"Jestliže lidé i zvířata se tedy skutečně vyvíjeli směrem vzhůru, pak nemůže být ani řeči o prvním lidském páru, o zahradě Eden, o prvotním hříchu atd. A jestliže neexistoval prvotní hřích, pak se celá historická budova křesťanství, tj. historie prvotního hříchu jakožto důvodu vykoupení - což tvoří základ křesťanské víry - zřítil jako domeček z karet."

Nepřekvapuje vás taková lekce od humanisty a ateisty? Celá tragédie však vězí v tom, že Wells věděl přesně, proč odmítl křesťanství. Pochopil evoluci, pochopil i biblické křesťanství. Přijal evoluci, proto biblické křesťanství musel beze zbytku odmítnout. Tomu říkám myšlenková celistvost - integrita. Biblický křesťan myšlenkovou celistvost také zachoval. Pochopil jako Wells evoluci, pochopil i biblické křesťanství. Přijal však biblické křesťanství, proto musel evoluci beze zbytku odmítnout. Teističtí evolucionisté, ti kdo věří, že Bůh tvořil evoluci, buď nechápou evoluci, nebo biblické křesťanství, nebo obojí. Humanistický evolucionista a biblický křesťan poznali, že dva vzájemně se vylučující principy nemohu platit současně.

Thomas Huxley (1825 - 1895)

Tento Darwinův současník a pilný šířitel Darwinových myšlenek napsal:

Vůbec nechápu, jak kdokoliv, i jen chvílkově, může zapochybovat, že křesťanská teologie nutně stojí a padá s historickou spolehlivostí židovského písma.

Myšlenka zharmonizovat Bibli s evolucí není nová ani současná. Už v Darwinově době byli teologové, kteří se marně snažili sladit evoluci s Bibli. Snažili se naroubovat na Bibli jak Darwinův vývoj druhů, tak Lyellovo pojetí historické geologie, kdy tvrdil, že usazování vrstev hornin trvalo stamiliony let. Fascinující je to, že se proti tomuto

jejich snažení vehementně postavili samotní evolucionisté, kteří jasně ukázali, že sloučení těchto dvou úplně protichůdných pojetí vzniku života není možné bez ztráty celistvosti myšlení.

Huxley byl brilantní myslitel, který podobně jako Wells rozuměl biblickému učení lépe než mnozí liberální teologové. Shlížel s pohrdáním na tyto teology kompromisu a používal jejich protirečící si výroky, aby zesměšnil biblické křesťanství. Teističtí evolucionisté nahrávají na smeč bezbožným humanistům. Ve své práci "Světla církve a vědy" Huxley napsal, mimo již výše zmíněný citát, toto:

Samotné početí Mesiáše, neboli Krista, je neoddělitelně spjato s židovskou historií; ztotožnění Ježíše Nazaretského s Mesiášem spočívá v interpretaci těch pasáží židovského písma, které by nebyly žádným důkazem, nemít historické oprávnění, které je jim přisuzováno.

Jestliže smlouva s Abrahámem nebyla ustanovena; jestliže obřizka a oběti nebyly nařizeny Jáhvem; jestliže deset přikázání nebylo napsáno Boží rukou na kamenné desky; jestliže je Abrahám jen viceměně mýtický hrdina, jako třeba Theseus; jestliže je příběh celosvětové potopy fikce; jestliže je pád člověka jen legenda; jestliže je stvoření jen sen pozorovatele; jestliže všechny tyto určité a podrobné popisy domněle skutečných událostí nemají o nic větší historickou váhu než příběhy období Césarova Říma, co potom má být řečeno o mesiášské doktríně, která je mnohem méně objasněna? A co svědectví pisatelů knih Nového zákona, kteří s touto teorií nejenom že přijmuli literární fikce místo pevných pravd, ale navíc postavili úhelný základ křesťanského dogmatu na legendárních tekturách piscích?

Huxley si uvědomil, na rozdíl od

mnohých křesťanů, že evangelium padá v momentě, kdy odbouráme historičnost Genesis, kdy popřeme, že všechny popsané události skutečně proběhly v prostoru a čase.

GENESIS: Historická pravda

Huxley v podstatě upozorňuje, že jestliže věříme novozákonním doktrínám spásy, potom musíme věřit, že biblická Genesis je historická pravda. Sám se podle toho z hlediska celistvosti svého myšlení zařídil: protože věřil v pozvolnou evoluci, musel logicky zahrnout celé křesťanství.

Huxley důrazně prohlašuje, že celosvětová potopa není jen pouhou součástí biblického příběhu, ale je nutným následkem jistých přestupků, které jsou v Bibli podrobně probírány. Potud chápe dokonale, ba i lépe než mnozí křesťané. Samozřejmě, nakonec se odvolává na to, co sám nazývá "vědou" (my filozofii), a proto je nutné, jak píše, vzdát se biblické celosvětové potopy jako "nevědecké" teorie.

Huxley se ve svém díle zaobírá názory různých teologů 19. století, kteří se snažili sladit Boží biblickou kreaci s humanistickou evolucí trávající stamilióny let. Tito teologové také zredukovali Noemovu biblickou celosvětovou potopu na místní záplavy. Huxley jim odpověděl dost podrážděně:

"I dítě musí vidět bláhovost takových pochyb." Teističtí evolucionisté jsou podle Huxleyho tedy bláhovější než děti! Potom ukazuje absurdnost tohoto tvrzení, obzvláště z topografického hlediska.

Huxley reaguje pobaveně, když se dočítá v článku "Noe", od jednoho významného teologa, že církev musí opustit teorii potopy úplně: **"Co jsem mu doporučil (evoluci), může do určitého stupně přispět ke zdárnému konci (zničení křesťanství)."**

♦ *Především vám chci říci, že ke konci dnů přijdou posměvači, kteří žijí, jak*

18 ZÁPAS O DUŠI

se jim zachce, a budou se posmívat: "Kde je ten jeho zaslíbený příchod? Od té doby, co zesnuli otcové, všechno zůstává tak, jak to bylo od počátku stvoření." (evolucionisté) Těm, kdo toto tvrdí, zůstává utajeno, že dávná nebesa i země byly vyvolány slovem Božím z vody a před vodou chráněny. Vodou byl také tehdejší svět zatopen a zahynul. Týmž slovem jsou udržována nyní nebesa a země, dokud nebudou zničena ohněm; Bůh je ponechal jen do dne soudu a záhuby bezbožných lidí. (2. list Petrův 3:3-7)

Huxleyho cílem bylo zničení křesťanství a popření pravdivosti Bible. Když lidé odmítli Bibli, byl spokojen. Jakmile se však někdo pokusil vykládat Bibli tak, aby vyhovovala evoluci, zaútočil:

"Přiznávám, že se ztrácím, když se snažím pochopit ty, kdo delikátně našlapují mezi "obrazy" a "jinotaji". Jistá vašeň pro srozumitelnost mě nutí, abych se otevřeně zeptal, zdali pisatel (liberální teolog) míní říci, že Ježíš nevěřil sporným biblickým příběhům, když sám hovořil, jako o faktické události, že "Jedli, pili, ženili se a vdávaly až do dne, kdy Noé vešel do korábu a přišla potopa a zahubila všechny"; věřil Ježíš v celosvětovou potopu, nebo nevěřil? Zdá se mi, že se Písmo zmiňuje o Noemově ženě a jeho snachách. Z toho vyplývá, že písmo "zaručuje" na základě těchto prohlášení, že se předpotopní lidé ženili. Měl bych si také myslet, že jejich jezení a pití by mělo být chápáno pevným věřícím jako doslovná pravda tohoto příběhu. Navíc se odvažují otázat: Jakou hodnotu, jako jedna z ilustrací Božích metod jednání s hříchem, má zápis příběhu, který se nikdy nestal? Jestliže žádná potopa nesmetla hříšné lidi, jakým by byla potom varováním? Jistě ne větším než vytí neexistujícího vlka.

Huxley dál pokračuje lekcí, kterou si žádný liberál neschová na památku. Cituje Matouše 19:4-5

♦ **Odpověděl jim: Nečetli jste, že Stvořitel od počátku 'muže a ženu učinil je'? A řekl: 'Proto opustí muž otce i matku a připojí se ke své manželce, a budou ti dva jedno tělo', a hned komentuje:**

"Jestliže se zde Božská autorita neodvolává na 24. verš 2. kapitoly Genesis, jakou hodnotu a smysl má vůbec jazyk? Znovu se táží, jestliže si můžeme zahrávat s příběhem Adamova pádu jako "obrazem" nebo "jinotajem", co se potom stane se základy Pavlovy teologie?"

Pro zdůraznění Huxley cituje 1. Korintským 15:21-22:

♦ **A jako vešla do světa smrt skrze člověka, tak i zmrtvýchvstání: jako v Adamovi všichni umírají, tak v Kristu všichni dojdou života.**

Huxley dál pokračuje bez slitování:

"Jestliže nemůže být Adam považován za reálnější osobnost než Prometheus a jestliže příběh Adamova pádu je pouze instruktážní "obraz" srovnatelný s Prometheovým mýtem, jakou hodnotu potom má Pavlova dialektika?"

Vidíte tu Huxleyho intelektuální převahu nad věřícími liberály kterékoliv historické doby? Divíte se, že nás, křesťany, potom svět považuje za prostáčky, i když to tak naplno neřekne? Je na čase, abychom se vzpamatovali. Byli jsme Bohu už dlouho nevěrní. Pamatujme, že duchovní nevěstka není ani přitažlivá ani nikoho nevzrušuje. A my křesťané přece chceme svět vzrušit!

Kompromis nic nevyřeší

Těm, kteří se pokoušejí věřit novozákonním doktrínám, které učí Pavel a Kristus, a současně odmítají Genesis jako doslovnou historii, Huxley připomíná: **"Melancholickým faktem zůs-**

tává, že to, co zastávají je beznadějně neudržitelné." Huxley je neústupný a věří, že "věda" dokázala jistotu evoluce v takové míře, že nikdo s trochou "intelligence" nemůže přijmout záznam o stvoření z biblické knihy Genesis jako historickou pravdu. Přesto, pravdivě, logicky a jasně potvrzuje svoji intelektuální celistvost, když ukazuje, že Nový zákon závisí na historické pravdivosti Genesis. Uvedli jsme si jen několik příkladů - doktrína hříchu, doktrína manželství a varování, že příští soud, který přijde na Zemi, je podmíněn historickou celosvětovou potopou. Huxley se vysmívá těm, kdo se snaží sloučit neslučitelné. Vysmívá se těm, kdo věří v evoluci, odmítají potopu, a přesto si život pojišťují u Krista. Považuje je za naivnější než děti.

Vše, co Huxley říká, je prosté a logické - Teologové a křesťané, jestliže přijímáte evoluci, vítám vás mezi námi humanisty, ale abyste nevypadali přihlouple a zachovali si důstojnost a integritu, musíte se vzdát Bible úplně. Kompromis vás intelektuálně zničí.

Ke konci 19. století se už většina církve vzdala doslovného chápání Noemovy potopy. Dnes vidíme, jak se postupně zbavovala dalších životně důležitých doktrín. "Církev" sdílí společné lože s humanisty, Darwinem a jeho největším propagátorem Huxleyem.

Tento antikřesťan na svých přednáškách v roce 1861 řekl: **"Příští pátek už všichni budou přesvědčeni, že jsou z opice."**

Neuvěřitelné množství církví a křesťanů věří více ve slovo lidské než ve Slovo Boží. Historie nás však učí, že mnoho evolučních domněnek, které se dnes vyučují jako fakt, budou v budoucnosti odvrženy samotnými evolutionisty.

♦ **Slovo o kříži je bláznovstvím těm, kdo jsou na cestě k záhubě; nám, kteří jdeme ke spáse, je moci Boží.**

Je psáno: 'Zahubím moudrost moudrých a rozumnost rozumných zavrhnou.' Kde jsou učenci, kde znalci, kde řečníci tohoto věku? Neučinil Bůh moudrost světa bláznovstvím? Protože svět svou moudrostí nepoznal Boha v jeho moudrém díle, zalíbilo se Bohu spasit ty, kdo věří, bláznovskou zvěstí. Židé žádají zázračná znamení, Řakové vyhledávají moudrost, ale my kážeme Krista ukřižovaného. Pro Židy je to kámen úrazu, pro ostatní bláznovství. (1. list Korintským 1:18-23)

- pst -

POMOZTE NÁM PROSÍM

Řada čtenářů ZODu se ve svých dopisech vrací k otázkám evoluce. Těm, kteří toto téma považují za nedůležité, se omlouváme, ale následující výzva přichází tentokrát z řad čtenářů i samotných vědců a ne od "fanatických fundamentalistů". Evoluce jako dialog hýbe nejen vědeckým světem, ale musí hýbat i křesťanským. Student Přírodovědecké fakulty UK v Praze napsal:

Způsob, jakým jsem byl o vědeckých poznatcích na všech typech škol poučován, považuji za podvod. Vlastně to není podvod jakési neosobní vědy ani lidí, kteří ji dělají - oni to určitě myslí dobře; podvádíme sami sebe, jsme ochotni uvěřit všemu. ... Ono je opravdu těžké, nemá-li dvacetiletý člověk s dosud tvárnou duší věřit všemu, co mu autority vědy povídají. Všechno je navíc umocněno tím, že číst a opakovat si něco do zblbnutí proto, abych to mohl odvykládat u zkoušky - podobné věci nazývám nutné zlo. ... Ale abych stále jen nerozvrceal: děkuji vám všem, kdo jste vědu dělali, děláte a budete dělat. Nebýt vás, nikdy by nebylo možné si skutečný (?) stav věcí uvědomit. Takových jako já je jistě více. Pomozte nám! Prosím.

- D. K. -

... Chci vám položit otázku týkající se evoluce a školství. Domnívám se, že to bude zajímat více mladých rodin, kde mají děti nejen školního, ale i předškolního věku. Konkrétně mám na mysli otázku, jak vysvětlit dítěti, které se ve škole učí (nebo spíše bude učit) evoluční vývoj, že je to pouze lidský výmysl, ale aby tímto poznáním neztrácel autoritu k učitelům. A nebo naopak, aby dítě neztratilo důvěru k rodičům, kteří dítěti pomalu začnou vysvětlovat že to, co je kolem nás, není dílem náhody ani dílem procesu, který si řídí příroda sama, ale dílem Boha, který je živý, spravedlivý a svatý.

- M. A. -

JAK MLČET VĚDECKY

Vícekrát jsme se v minulosti pokusili na stránkách časopisu Vesmír vyvolat diskusi na nějaké ožehavé až kontroverzní téma. Ne vždy se to podařilo, což neznamená, že by diskusí nebylo - urodily se občas, ale nad trochu jinými tématy, než jsme předpokládali. Tentokrát to zkusíme znovu. Na s. 145 -149 si můžete přečíst jemně rozverný článek o evoluci od Jana Zrzavého, článek, který sám autor považuje "za provokaci, ne za misijní osvětu", jak v dopise přiznal. Rukopis jsme rozeslali k náhledu ne dvěma či třem (jak je běžné), ale více než desítku našich spolupracovníků - a opravdu, odezvy přišly vskutku rozličné. Od odsudku typu "k tomuto blábolu se nebudu vyjadřovat" až po "svěžířm způsobem napsaná eseje - přijmout ji všemi desetil". Již tato různorodost názorů cosi říká, a proto - v souhlasu s názorem dalšího recenzenta, že "podobné provokující články jsou tím pravým olejem do tiše plápolajícího ohně naší vědy" - vám Zrzavého článek předkládáme.

Úvod (výňatek), Ivan M. Havel,
Vesmír 1995/3

O VZNIKU EVOLUČNÍ NOVINKY A PŘÍBUZNÝCH NOČNÍCH MÚRÁCH

RNDr. Jan Zrzavý, CSc. (1964) vystudoval zoologii na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Na Biologické fakultě Jihočeské Univerzity v Českých Budějovicích se zabývá morfologií a evolucí členovců a přednáší evoluční biologii a zoologii.

Adaptace, žirafy a fylogeneze

Základním pojmem evoluční biologie je adaptace: není to ovšem pojem ryze darwinistický, jak by se třeba zdálo, ale jaksi obecně funkcionalistický: znaky se dělají proto, aby byly užitečné. I Lamarck by jistě souhlasil s touto větou; darwinismus se vpuští do arény teprve tehdy, když předkládáme jistou konkrétní hypotézu o tom, jakým mechanismem též znaky vznikly.

Co praví Lamarck, co praví Darwin: ukažme si to na učebnicovém příkladu dlouhokrké žirafy. Žirafa měla krátký krk, procházela se pod stromy a udělala se jí myšlenka, že by to chtělo delší krk. Taktó vnímajíc tlak prostředí, správně odpověděla, a to aktivně (třeba natahováním krku), což přímo předala svým potomkům, a ti tedy měli delší krky. Tolik Lamarck. Darwinovský pohled je mechanističtější. Darwin žirafám mň věřil: žirafa měla krátký krk, procházela se pod akáciemi, ale myšlenka se jí neudělala, prostě jenom rodila žirafata s různě dlouhými krky, a to náhodou, a ti její potomci, kteří dosáhli výš, si tedy lépe žili a více se množili, čímž přenášeli dlouhokrkost do dalších generací, v nichž dlouhokrčí postupně převládli (a právě toto a nic jiného, žádný "boj o život", je ten slavný přírodní výběr, selekce).

Oba pohledy mají něco společného:

za prvé, dlouhý krk je užitečný (tedy nevznikl náhodou); za druhé, žirafa dlouhým krkem dopravuje hlavu, kterou žere, k větším, které žere, a proto dlouhý krk vznikl za tímto účelem (a ne třeba proto, aby spolu pražirafy komunikovaly ve vysoké trávě); a konečné za třetí, o vzniku dlouhokrktosti se stejně nic nedozvídáme: kdo je darwinista (třeba já, aby nedošlo k omylu), vidí v dlouhém krku pěkný důkaz přírodního výběru, lamarckista zase pěkný důkaz aktivní snahy organismů přizpůsobovat se a koneckonců kreationista pěkný důkaz existence Boží; a samotnou dlouhokrktost žirafy - přes všechno tváření se školních učebnic - nelze považovat za důkaz čehokoliv. Bohužel.

Pohled na žirafu má zkrátka výrazný ideologický kontext. (Tolik k nedávné debatě v Lidových novinách, zda existují nějaká ta nezávislá fakta i mimo hypotézy: ano, jakási fakta bez hypotézy, která je interpretuje, existují, ale my nevíme, co - a zda vůbec něco - znamenají.) Něco ale přece jenom víme: kromě žirafy existuje taky okapi, která má krátký krk a taky žere listí, a sdílí s žirafou tolik unikátních společných znaků, že jediná použitelná hypotéza praví, že žirafa a okapi měly společného předka. Pak taky známe spoustu vymřelín, jež rovněž vypadají, že pocházejí od stejného předka, a rovněž mají krátké nebo polodlouhé krky (a asi taky žraly listí). Můžeme zkrátka dosti natvrdo prohlásit, že předkové žirafy byli krátkokrcí a že dlouhokrktost je evoluční novinka. Můžeme tedy popsat fylogenezi znaku (protože známe fylogenezi skupiny); spekulovat o evolučních mechanismech jistě můžeme taky, protože máme svá lidská práva, ale stěží se k něčemu dostaneme. Věda je, marná sláva, testování hypotéz, a ne vyprávění příběhů.

Na tomto místě opouštím obecnou evoluční biologii snažící se vysvětlovat

mechanismy evoluce a zapadám do čisté metodologické oblasti: jak hodnotit pozorovanou situaci, jakou evoluční informaci můžeme vyždímat z existence dlouhokrké žirafy žeroucí listí stromů a krátkokrké okapi žeroucí totéž, ale o patro níž. Odpovídá to mému přesvědčení, že není jaksi jiné reality nad metodologii; této skepsi se nějak říká, ale to my, praví pozitivní přírodovědci z jižních Čech, nesmíme ani vyslovit.

... Abychom se mohli na něco ptát, musíme vědět, na co; ve vědě vždy potřebujeme základní, nulovou hypotézu, se kterou srovnáváme to, co pozorujeme. Obvykle se na světě neděje nic; děje-li se něco, musí to být odlišitelné od nulové hypotézy, že se neděje nic. V evoluční biologii (a v každé vědě o evoluci) je nulovou hypotézou primitivní stav. Ptáme se tedy na smysl evolučních novinek. Příkladů, kdy jsme se ptali špatně, a potom jsme taky špatně odpovídali nebo vůbec nebyli schopni odpovědět, je v evoluční biologii mnoho. Je dobré vědět, jak zní správná (to jest "smysluplná") otázka, chceme-li odpovědět. Je lepší být nosorožcem s jedním rohem, nebo nosorožcem s dvěma rohy? Jsou otázky dosti absurdní, které přece občas kohosi napadnou: tahle napadla pana Lewontina, ne ovšem proto, aby to začal nějak zkoumat, nýbrž proto (což je u těchto otázek motiv obvyklejší), aby ji použil jako obecný model. Nosorožci, praví Lewontin, rohy trkají, toť jejich adaptivní význam, toť selekční objednávka, kterou rohy musí plnit (kdo netrká, toho sežerou), a tuto objednávku plní dva rohy stejně dobře jako jeden roh. Různé vybavení rohy prostě představuje různé, ale stejně dobré řešení téhož problému.

... Z povídání o nosorožcích rozích plyne jedno důležité poučení: bez fylogenetické analýzy nelze říct nic chytrého o evoluci, a adaptace je evo-

luční termín. Pouhým testováním trkání můžeme přijít na to, že dejme tomu dvourohost je funkčně lepší, ale jakmile prohlásíme, že dvourohost je adaptací k lepšímu trkání, říkáme tím, třeba o tom ani nevědouce, že dvourohost vznikla z jednorohosti nebo že obě vznikly z bezrohosti. Ale to nevíme. To, co dnes pozorujeme, tehdy nebylo, a musíme se tedy tázat, co to tehdy bylo.

(My, načichlí onou jistou epistemologickou skepsí, a přesto si vydělávající vědou, se ovšem netajíme, jak to tehdy bylo, nýbrž jakou metodou můžeme vytvořit testovatelnou hypotézu o tom, jak to tehdy bylo; neexistuje žádné bytí, ať minulé nebo současné, mimo to, co nám naše analytické nástroje ukazují. Poté, když už jsme takto načichlí, patrně pravíme, že hypotézu o vzniku znaku nelze testovat, protože není čím. Můžeme popsat, kdy, kde, u koho a z čeho ten znak vznikl, tedy popsat jeho fylogenezi, ale nemůžeme říct nic vědeckého o tom, jak, jakými evolučními mechanismy. Mnoha lidem, kteří dosud nepropadli oné skepsi a považují, chudáci, vědu za dobrý nástroj zkoumání čehokoliv, toto omezení vadí, a tak o mechanismech vzniku znaků vedou jakési řeči, domnívajíce se přitom, že pořád dělají vědu: míním například ty hádky, proč lalokoploutvé ryby vylezly z vody, jestli proto, že hledaly jinou vodu, nebo proto, aby se vyhřívaly na mělčině, nebo aby unikly predátorům, nebo aby žraly ostatní rybičky na mělčině uvízlé. Kolega Sádlo navrhuje novou pěknou hypotézu: topily se.

... Anebo: něco se udržuje selekcí, ale vzniklo to buď jen tak, anebo pomocí jiné selekce. Toto je známá preadaptace neboli exaptace. Peří vzniklo jako termoregulátor, ale potom bylo kooptováno pro tvorbu křídla. Křídlo vzniklo (přímo či nepřímě) jako létadlo, ale jakási volavka ho užívá jako stíni-

dlo, když chodí po mělčině a hledá ryby. Gen *even-skipped* vyrábí nervovou soustavu členovců, ale byl dodatečně použit pro segmentaci mušního embrya. Jenže - peří pořád tepelně izoluje, volavka dál lítá a gen *even-skipped* dál determinuje další osud nervových buněk; funkce moc nemizejí, ale spíše se jaksi zaostřují, anebo štěpí. Každá obecná adaptace je exaptací pro méně obecnou adaptaci, adaptace je zkrátka hierarchická záležitost. Exaptace je nakonec vlastně primitivní protějšek k adaptaci: z primitivního znaku vzniká znak odvozený (vždycky), z exaptace vzniká adaptace (když se v tom angažuje selekce). A zase: bez fylogenetické analýzy, která nám řekne (nebo eventuálně neřekne), co je primitivní a co odvozené, se můžeme věnovat toliko pindání, třeba o pohnutkách lalokoploutvých ryb, proč lezly na souš. Od dob Darwinových se už popindaly tuny papíru, a pořád to někoho baví.

... Poučení není složité - organizmus není hromada buněk ani hromada genů ani nedejbože hromada jakýchsi molekul, organizmus je organizmus. A evoluce, a tedy i adaptivní evoluce, nějak odráží tuhle hierarchii.

Závěr: Má-li být evoluční biologie vědou, musí se zabývat toliko testovatelnými hypotézami, a to i za cenu, že o mnoha věcech, jež nás obklopují, se bude vědecky mlčet, ne proto, že nejsou, nebo proto, že nejsou zajímavé, ale vlastně proto, že jsou zajímavé až moc. Jsou pravdy hluboké (jejichž opakem je jiná pravda) a pravdy mělké (jejichž opakem je nepravda); věda vyndává ze světa toliko pravdy mělké. Komu to vadí, ať nedělá vědu, ale něco jiného, třeba stejně pěkného.

POZNÁMKA AUTORA pro ZOD:

Napsal jsem článek, že s evoluční biologii ("evoluční teorie" se už dnes říká leda v historickém smyslu, zrovna

tak jako "atomová teorie" nebo "buněčná teorie") je leccos složitější, než si myslíme, a jaksi jsem navrhl biologům, aby přestali uvažovat dogmaticky, jak se naučili na gymnáziu. To ale prosím neznamená, že mají akceptovat nějaké jiné dogma; to prostě znamená, že i ty nejzákladnější články našich věrouk jsou otevřeny diskuzi. Není nic, o čem bych nebyl ochoten pochybovat, eventuálně hlasovat; nejsem "ateista" v ideologickém smyslu prostě proto, že se vyhýbám ideologiím, jak jen to jde, nicméně v Boha rozhodně nevěřím a svůj "světový názor" bych nejlépe definoval větou "everything goes" (jak je libo). Ať si věří, komu to vyhovuje, anebo ne, je to jeho věc. Já kupříkladu žádnou víru nepotřebuju a nijak mě neděsí představa světa, který si mě nevšímá, který na mě nehledí a nehodnotí mé skutky, světa slepého a tupého, kde je všechno jedno. ... Vadí mi, a to mi opravdu vadí, když se filozofové pletou do vědy, vědci do teologie, teologové někam jinam; mluvíme různými jazyky, tak si je chraňme před kontaminací. Nechcete asi, aby Vám pošetili vědci dokazovali, že Bůh není; neplette se tedy do vědy s Písmem v ruce - Vaše argumenty platí jen na toho, kdo už předem věří. My vědci se upřímně snažíme - aspoň v pracovní době - ničemu nevěřit; ... Pokud jde o citaci nějakého mého názoru v Zápase o duši, souhlasím s tím pouze za předpokladu, že nebude vytržena ze souvislosti; jinak řečeno, že to nebude vypadat, jako bych sdílel Vaše názory.

- Jan Zrzavý -

VELKÝ TŘESK

nebo-li PRÁZDNÝ SUD NEJVÍCE DUNÍ - tak nazval v roce 1948 Fred Hoyle v pořadu vysílání BBC teorii George Gamowa o původu vesmíru.

Mezi vědci a učenci se odehrává drama v mnohém podobném dnům, kdy

Galileo Galilei byl církví donucen odvolat své tvrzení, ale ve své mysli byl naprosto přesvědčený - a přece se točí. Podobně v nedávné minulosti mnozí teologové a křesťané pod vlivem materialistického světónázoru opustili biblické učení o vzniku světa. Vědci i církev drželi v ruce trumfy evoluce, ale současné vědecko-kritické myšlení popírá obojí. Běžný model Velkého třesku a vzniku vesmíru, který dnes najdeme v každé učebnici, se povážlivě vylá. Pochybnosti o stáří vesmíru, rychlosti světla a platnosti evolučního učení nejsou nic nového, ale u nás se o nich donedávna vědecky mlčelo. RNDr. Jiří Grygar napsal pro březnové číslo časopisu Vesmír následující:

"V posledním desetiletí se však vcelku jasný a jednoduchý obraz vesmíru, který trvá již nejméně 14 miliard let, počal zamířovat a komplikovat. Přispěli k tomu četní astronomové, kteří po pečlivé revizi stupnice vzdálenosti galaxií počali dostávat opět vyšší hodnoty Hubblový konstanty, bezmála dvojnásobně v porovnání s "přijemnou" hodnotou Sandageovou. **Vědecká kolokvia a sympozia na téma určení Hubblový konstanty se změnila na opravdová bitovní pole**, neboť kuriózně nikomu nevycházejí meziliché hodnoty. Konzervativci vcelku úspěšně hájí hodnotu H_0 , "slabě pod padesát", zatímco energičtí kacíři se nikdy nedostanou pod "osmdesát". Důsledkem je pak kacířské tvrzení, že stáří vesmíru nepřevyšuje 9 miliard let - a to je ve zcela nepochybném rozporu s dobře zaručeným stářím naší Galaxie i s jinými astrofyzikálními údaji o stavbě a vývoji vesmíru.

... **Někde tedy musí vézet chyba, ale v tuto chvíli asi nikdo nemůže říci, kde.**"

Podle nejnovějších měření vzdáleností a rychlostí letících nebeských těles, se Velký třesk měl udát před osmi až dvanácti miliardami let. Hvězdy

24 ZÁPAS O DUŠI

jsou prý staré asi čtrnáct miliard let. Co potom dělají staré hvězdy v mladém vesmíru? Nemáme-li dostatečný počet miliard let potřebných k změnám v evolučním vývoji, vyvstane další řada teoretických i praktických problémů. Na první pohled by se mohlo zdát, že Velký třesk a evoluční učení má odzvonněno. Není tomu tak a asi dlouho nebude. Veřejnost i studenti budou dále mystifikováni novými "poznatky" a chybějícími důkazy. Astronomové "objevují" černé díry, hnědé trpaslíky, skrytou hmotu ve vesmíru, kvantové fluktuace, anomální rychlosti, poutače, které dosud nikdo neobjevil, ale právě ony ovlivňují fyzikální zákony, atd. Věda, obzvláště je-li spojená s ideologií a filosofií, není sama o sobě neomylná. I nejpřesnější výpočet může přivést k mylným závěrům, pokud použijeme nesprávný předpoklad. V určování stáří vesmíru pracují vědci s řadou neznámých veličin, včetně různých konstant, které konstantami vůbec nemusí být. Zapomínáme, že většina vesmírných výpočtů se týká teoretických modelů a je založena na domněnkách o počátečních podmínkách a hodnotách, které jsou neověřitelné a neměřitelné. Malé procento měření ověřovaných domněnek mění celou řadu teoretických výpočtů. Při výpočtech týkajících se vzdálených galaxií jde o přesné matematické výpočty a zákonitě se i tam věda posouvá do roviny víry. Současný pohled na vznik vesmíru dává stále přednost náhodě před nezapříčiněnou příčinou všeho - inteligencí Stvořitele.

Překotným vývojem prochází samotný Velký třesk - evoluce evoluce. Podle nového modelu vzniku vesmíru, místo velkého třesku, naplňuje vesmír bublinkové prskání malých třesků. Vesmír je jako pěnová lázeň - rozpíná se a pro každou vesmírnou bublinu platí jiné fyzikální zákony. Všechny výpočty pak vyjdou jako šité na míru. Potom můžete věřit všemu, protože

existuje nekonečné množství pravd. Kdo může takové třesky plesky brát vážně? Většina! Dál se bude vyučovat na všech stupních našich učilišť monopolní humanistický nebo dialektický materialistický světonázor, ale ve skutečnosti vůbec nejde o vědecký názor. Ve své podstatě jde o morální postoj a je osobní záležitostí každého, zda přijme "vědecký", nebo Boží pohled na svět a na svůj život.

Nedostatkem našeho vzdělávacího systému je, že žáci ani studenti nemají možnost zvážit obě pravděpodobnosti podle svého úsudku. I kdyby tu možnost měli, není snadné se zbavit "vědeckého názoru", který byl vtoukán do hlav celého národa poslední desítky let. **Stále převládá materialistický vědecký názor nad náboženským.** Vědci učeně předkládají množství domněnek z nichž vytvářejí různé modely, aby dospěli k jediné správné odpovědi - Bůh není. **Vědecký názor** se odvolává na vědecké poznání, které zajišťuje, že veškeré jsoucno jsou jen různé druhy hmoty v pohybu. Jinou situaci neuznává. **Člověk je nejvyšším článkem života na Zemi. Jeho právem i povinností je organizovat společnost podle svých potřeb a představ, není při tom nikým omezován.**

Druhý světový názor (objektivní idealismus) běžně nazývaný **náboženský** plně uznává materialnost světa i jeho zákonitosti. Předpokládá, že existuje svět nehmotný, jemu nadřazený, který je Původcem jsoucna. **Člověk je oprávněn a povinen organizovat společnost, ale musí při tom respektovat mravní řád, který dal jednotlivci i lidstvu Bůh.**

Křesťané se ve své většině distancovali od vědeckých otázek nebo přisluhují vědecké ideologii, aby sami nevypadali ve světě hloupě. Oddělili teologii nejen od vědy, ale i od logiky. Svoji nedůsledností zapříčinili to, že je málokdo bere vážně. Věřit slepě a

pěstovat víru ve víru, přemýšlivého člověka neuspokojí. Samotná církev nabízí stejnou, jen na růžovo nalakovanou fikci teistické evoluce. Věda zbavená ideologických nánosů je vznešená disciplína a podle toho jak jí užíváme, může člověka utvrdit nebo zatvrdit pro nebo proti víře v Boha.

Oba protichůdné názory na svět mají své stoupence i zastánce. A přece nemohou být oba pravdivé. Jak to ale může rozhodnout člověk jen se základním vzděláním? Není třeba, aby se kdokoliv cítil bezvýznamný před vědeckými těžkotonážníky. Uvědomme si, že moudrost nezískáváme pouze vzděláním. Každý by měl používat svůj selský rozum, aby zvážil logické soudy a závěry.

- ♦ *Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je jim přístupné, Bůh jim to přece odhalil. Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu. Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděční, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě. Tvrdí, že jsou moudří, ale upadli v bláznovství: zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů. Proto je Bůh nechal na pospas nečistým vášním jejich srdcí, takže zneuctívají svá vlastní těla; vyměnili Boží pravdu za lež a klanějí se a slouží tvorstvu místo Stvořiteli - on budiž veleben na věky! Amen. (Římanům 1:19-25)*

Náboženský názor systematicky na základě stejného vědeckého pozorování představují kreacionisté. Ti na rozdíl od materialistů staví pouze na jednom předpokladu, a tím je všemohoucí Bůh - Stvořitel vesmíru i života. Jejich pracovní hypotéza stojí na biblickém svědectví. **Uvažování věřícího**

člověka Bohem začíná, uvažování fyzika Bohem končí. (Max Planck)

Kreacionistický model používá mnohem méně lidských domněnek. Přesné vědecké výpočty do sebe zapadají celkem slušně, jen s tím rozdílem, že křesťané ve svých výpočtech místo o miliardách let hovoří o tisíciletích. Z praktického hlediska se kreacionisté ve svých výpočtech řádově zdaleka o tolik "nesekli", přesto jsou jejich závěry nepřijatelné. Nezapomínejme, že světská ani křesťanská matematika se od sebe neliší. Vše záleží na předpokladech, které do matematických rovnic dosadíme. Pokud se moderní věda nezabaví ideologických okovů, neposlouží ani lidstvu ani sama sobě. Proti sobě stojí věčný Bůh - Stvořitel nebo Náhoda a Matka příroda. Miliardy let v porovnání s délkou lidského života jsou "věčné" stáří, které nepřinese nic jiného než jistou smrt, zatímco Bůh nabízí každému věčný život. Kosmologická budoucnost vesmíru slibuje velký krach nebo velký chlad, zatímco křesťanská budoucnost slibuje vítězný věnac života. Člověk není nejvyšší produkt přírody ani bludný výběžek evoluce (A. Koestler). Člověk není přírodní anomálií ani nestojí na konci vývojové řady, ale na počátku. Člověk je korunou celého stvoření.

- ♦ *Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, muže a ženu je stvořil. ... A stalo se tak. Bůh viděl, že všechno co učinil, je velmi dobré. (Gen 1:27, 31)*

- kas-

POSLEDNÍ DNY STVOŘENÍ

Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi a sedmého dne člověka. Po miliónech let byl člověk už dost moudrý na to, aby řekl: "Nač ještě mluvit o Bohu?"

**Připomínky a objednávky časopisu, kazet s pořady
HCJB - Dobrá novina, knihy "Zápas o duši" adresujte:**

České země

**HCJB - ZoD Distribuce
P. & K. Steiger
Box 77
251 01 Říčany u Prahy**

Slovensko

**HCJB - ZoD Distribúcia
M. & A. Zavilla
Jiráskova 165/10
916 01 Stará Turá**

Dobrovolné příspěvky můžete poslat poukázkou "A"

Název účtu:

ZOD - HCJB World Radio

Číslo účtu:

Komerční banka Brno
96538-621/0100

Názov účtu:

HCJB Rádiosieť ZOD Slovensko

Číslo účtu:

VUB Trenčín, exp. Stará Turá
49134-202/0200

Novinová zasilka
poštovné hrazeno
v hotovosti
u pošty
Velká Bíteš

WORLD
RADIO

HCJB - Dobrou novina denně zachytíte z Ekvádora

RÁNO: v létě v 7:00, v zimě v 6:00, tj. 5:00 UTC.

6 205, 12 015 - 12 030 a 15 540 kHz - v pásmu 49, 25 a 19 m.

VEČER: v létě ve 20:00, v zimě v 19:00, tj. 18:00 UTC

15 520 v pásmu 19 a 17 m.

Český rozhlas Plzeň připravujeme každou neděli od 7:00 do 9:00 (15 minut)

Velmi krátké vlny (VKV/FM): **101,7 106,7 105,3 102,4 100,8 MHz**

TWR Tirana každé pondělí a úterý ve 21:45 střední vlny: **1 395 kHz - 215 m.**

ZÁPAS O DUŠI vydává nakladatelství A-ALEF, Bořivojova 29, Ostrava

Redaktoři Ing. Pavel a Klára Steigerovi, P.O. Box 77, 251 01 Říčany

Jednatel Ing. Bohuslav Vlček, U stadionu 379, 595 01 Velká Bíteš

Tisknou **OSTRAVSKÉ TISKÁRNÝ**, Novinářská 7, Ostrava 1

Vychází šestkrát do roka. **NEPRODEJNÉ !**

Podávání novinových zásilek povoleno:

Jihomoravským řed. spojů v Brně č.j. P/2 - 3121/94 ze dne 13.9.1994.

Dohlédací pošta Velká Bíteš. Registrační číslo R 6/91.

Podávání novinových zásilek povolené:

SP č. p. ZsRP Bratislava, č. 1034-PO-1993 zo dňa 1. 4. 1993.